

Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle

Viite: dnro 50/03.04.04.10/2026

Puolangan kunnanhallitus lausuu vaatimukseen seuraavaa.

1. Vaatimukset

Valitus on hylättävä.

1.1. Vaatimus päätöksen kumoamisesta

Vaatimus on hylättävä.

Kuntalain (410/2015) 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Hallintosäännön 52 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa kunnanhallituksen määräämän aikataulun mukaisesti.

Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tulorivit sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet

Valtuustossa hallintosäännön 93 §:n mukaan kunnanhallituksen ehdotus on käsittelyn pohjana (pohjaehdotus). Jos asian on valmistellut tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta, tarkastuslautakunnan tai tilapäisen valiokunnan ehdotus on pohjaehdotus.

Kunnanhallitus on 3.6.2025 § 76 päättänyt vuoden 2026 talousarvioraamin. Kunnanhallitukselle on 4.11.2025 § 129 esitelty tilannekatsaus talousarvion valmistelusta. Kunnanhallitus on 18.11.2025 § 137 käsitellyt talousarvion ja päättänyt esittää sen hyväksymistä valtuustolle.

Talousarvion valmistelu on tehty syksyn aikana toimielinten toimesta. Sivistyslautakunta on käsitellyt asiaa kokouksessaan 23.10.2025 § 56 ja tekninen lautakunta 29.10.2025 § 64. Tämän jälkeen pormestari on laatinut talousarvioesityksensä kunnanhallitukselle 18.11.2025.

Valmistelu on tapahtunut kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti. Toimielimiä ei ole valmistelussa ohitettu, valittajan kohdan 7. väittämällä tavalla. Päätös ei näin ollen ole syntynyt valittajan väittämällä tavalla virheellisessä järjestyksessä.

1.2. Vaatimus täytäntöönpanon kieltämisestä ja väliaikaisesta määräyksestä

Kunnassa on oltava valtuuston vahvistama talousarvio. Nyt päätetyn talousarvion toteuttaminen ja täytäntöönpano on jo aloitettu. Talousarviota voidaan muuttaa tarpeen mukaan talousarviovuoden aikana, mikäli siihen katsotaan olevan perusteita. Koska valitus on hylättävä, ei täytäntöönpanon kieltämiselle ole perusteita. Mikäli täytäntöönpanokielto asetetaan, on se käynyt jo suoritettuna täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

1.3. Vaatimus kunnan velvoittamisesta täydentää selvitykset (asiakirjojen toimittaminen ja puuttuvan aineiston esittäminen)

Valittaja on esittänyt kuntaan laajan tietopyynnön aiheesta vuodesta 2014 – alkaen, kohdistuen muun muassa hulevesien käsittelyyn. Valituskirjelmän liite 6. Asian käsittely kunnassa on kesken.

Tietopyyntöön liittyen, kunta on pyytänyt yksilöimään tarkemmin materiaalia ja ilmoittanut perivänsä joiltakin osin materiaalin hankkimisesta ja käsittelemisestä maksun. Valittaja on kieltäytynyt maksusta. Materiaalin toimittaminen siltä osin on keskeytynyt. Valittaja yrittää tässä käyttää hallinto-oikeutta välikätenä, jotta saisi ilmaiseksi maksullisen materiaalin.

Kunnanhallitus katsoo, että tällä kyseisellä materiaalilla ei ole merkitystä valitusta ratkaistaessa, eikä se liity asiaan. Valittajalle ei toimiteta hänen pyytämäänsä materiaalia.

1. Hulevesijärjestelmän talous (2014-2025) ja ennuste (2026-30)

Hulevesien hallinnalla tarkoitetaan sekä hulevesiviemärintiä että ns. vaihtoehtoisten menetelmien (esim. viivyttäminen, imeyttäminen) kokonaisuutta. Hulevesien hallinta ei ole vesihuoltoa vaan rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (hulevesi) hallintaan sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 13 a luvun säännöksiä (103 a §). Soveltamisala koskee myös perustusten kuivatusvesiä.

Kunnan taajamassa ei ole erillistä hulevesiviemäriverkostoa. Hulevedet käsitellään kiinteistöillä. Hulevesiä ei johdeta viemäriverkoston. Hulevesistä ei peritä kunnassa maksua eikä erillistä dokumentaatiota hulevesien osalta ole olemassa.

2. Vesihuoltolaitoksen eriytetty talous (2014-2025 ja ennuste 2026-2030)

Vesihuollon asiat on kirjattu talousarvioissa ja tilinpäätöksissä. Talousarviossa 2026 on esitetty vesi- ja viemärihuollon toimintasuunnitelma. Tilinpäätöksissä muun muassa vuoden 2024 tilinpäätöksessä on kohdassa - 5. ERIYTETTYT TILINPÄÄTÖKSET JA MUUT ERIYTETTYT LASKELMAT - esitetty vesihuoltolaitoksen tilinpäätös, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase. Vesihuoltolaitos on eriytetty kirjanpidossa laskennallisesti. Siitä laaditaan oma tuloslaskelma ja tase. Tällä tavalla kunta toteuttaa vuoden 2014 lainmuutosten vaatimuksia vesihuollossa. Asiakirjat ovat luettavissa kunnan internet -sivustoilla siltä ajalta kuin ne on siellä julkaistu. Valittajalle on toimitettu talousarviot 2015-2026 ja tilinpäätökset/toimintakertomukset 2014-2024.

3. Kunnallistekniikan kokonaiskorjausvelka

Kunnassa ei ole asiassa laadittua ja toimielimissä käsiteltyä tai päätettyä asiakirjaa.

4. Honkainfra Oy/ konserniriskit:

Honkainfra Oy on 100 % kunnan omistama osakeyhtiö. Yhtiö tuottaa kaukolämpöä. Yhtiö ei käytä julkista valtaa, eikä yhtiöön sovelleta julkisuuslakia. Honkainfralla ei ole velvollisuutta luovuttaa valittajan pyytämiä asiakirjoja.

5. Tuulivoimahankkeiden ja 50 vuoden maanvuokrasopimusten vaikutukset

Valittaja on pyytänyt ja saanut pyytämänsä asiakirjat. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksia arvioidaan selvitys- ja kaavoitusvaiheessa usean vuoden ajan ennen valtuuston päätöstä kaavan hyväksymisestä. Maanvuokrasopimusten vaikutuksia arvioidaan vuokrasopimuksen laatimisen yhteydessä. Maanvuokrasopimukset kunnankaan osalta eivät ole kaikilta osin julkista tietoa. Asiassa ei ole laadittu erillistä dokumentaatiota.

6. Kunnallisteknisten sijaintitietojen tila ja rekisterit

Tiedolla ei ole merkitystä valitusasian ratkaisemisessa. Kunnan infraan ja erityisesti kriittiseen infraan liittyy riskejä, joista muun muassa Kuntaliitto on kuntia muistuttanut. Tiedot eivät ole julkisia ja ne on ohjeistettu poistamaan sähköisiltä alustoilla mukaan lukien kunnan verkkosivustot. Tämän tyyppisten tietopyyntöjen osalta tiedon luovuttaja

tarkastaa, sisältyykö siihen salassa pidettäviä osia. Asiantila on muuttuneen turvallisuusympäristön myötä valtakunnassa uusi ja vaatii selkeyttämistä. Salassapidettäviä paikkatietoja, kartta-aineistoja ja rekisteritietoja ei luovuteta.

2. Asian tausta ja prosessioikeudellinen kehitys

Valtuuston päätös on tehty oikeassa järjestyksessä käytettävissä olevilla tiedoilla. Valittaja ei ole esittänyt väitteittensä tueksi perusteita, joiden perusteella päätös olisi lainvastainen.

3. VALITUSPERUSTE 1: Talousarvio perustuu puutteellisiin ja virheellisiin selvityksiin (HL 31 ja 6 §, hyvän hallinnon periaatteet)

3.1. Hulevesitalouden lakisääteinen eriyttäminen ja laskelmat puuttuvat (velvoite ollut käytännössä pakollinen jo vuodesta 2014)

Hulevesijärjestelyt ovat järjestetty lainsäädännön mukaisesti. Väite ei pidä paikkaansa.

3.2. Vesihuoltolaitoksen eriyttäminen ei täytä lakia – saneerausvelka peittyy

Kunnan talousarviossa on esitetty eriytetty vesihuollon tuloslaskelma ja tase-erittely ja poistot käsitelty poistosuunnitelman mukaisesti, joka sisältyy toimintakertomukseen. Asia on järjestetty lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Väite ei pidä paikkaansa.

3.3. Kunnallistekniikan vähintään 10 M€:n korjausvelka vääristää olennaisesti talousarvion ”positiivisen tuloksen”

Kunnallistekniikan tarpeet ovat kunnassa tiedossa. Talousarviossa ei ole kirjattu valittajan esittämää 10 M€:n investointia.

3.3.1. Talousarviokaudelle 2026-2028 olisi välttämätöntä osoittaa miljoonaluokan investointitaso – mutta sitä ei ole

Talousarviossa ei ole päätetty kyseistä investointia.

3.3.2. ”Positiivinen tulos” on kuntalaisiin nähden harhaanjohtava, jos pakollinen infra-investointipaine on jätetty ulkopuolelle

Kunnassa on tiedossa verkostojen tila ja investointitarpeet.

- 3.4. Hulevesi- ja jätevesiviemäröintiä ei ole edelleenkään eriytetty – kunta toimii velvoitteiden vastaisesti.

Väite ei pidä paikkaansa. Toiminnot ovat lainmukaisessa tilassa.

- 3.5. Kunnan ilmoitus lupavaiheessa: ”kartoitetaan kunnallisinfran sijainti” – tosiasiallisesti kunnalla ei ole riittäviä sijaintitietoja päätöksenteon pohjaksi.

Kunta hankkii sijaintitietoja tarpeen mukaan.

4. VALITUSPERUSTE 2: Päätös on lainvastaisesti valmisteltu (KL 110-113§, HL 6 § ja 31§)

- 4.1. Lakisääteinen riskienarviointi puuttuu tai on näennäinen

Kaikkeen kunnan toimintaan liittyy riskejä. Riskienarviointia tehdään jatkuvasti kaikessa toiminnassa. Kunta noudattaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta.

- 4.2. Investointihankkeiden kustannusvaikutuksia ei ole selvitetty (esim. tiehanke)

Hanke on Honkainfra Oy:n hanke, josta tie on mukana kunnan investointisuunnitelmassa vuodelle 2026.

- 4.3. Talousarvio ei ole realistinen eikä täytä tasapainon arviointivelvollisuutta

Talousarvio on arvio tulevan vuoden taloudesta sekä kahdesta suunnitelmakauden vuodesta. Kunnasta riippumattomista syistä ja muutoksista johdun voi muutoksiakin talousarviovuoden aikana tulla niin tulo- kuin menopuolellakin. Talousarvio on hieman ylijäämäisin, mikä osoittaa realismia ja vastuullista taloudensuunnittelua.

Päätös on valmisteltu lakia noudattaen.

5. VALITUSPERUSTE 3: Päätöksenteon informaatio on osin harhaanjohtavaa (HL 6§)

- 5.1. ”Positiivinen tulos” syntyy puutteellisen tietopohjan kautta – kuntalaisia harhautetaan

Kunta tiedottaa asioista ja päätöksenteosta kuntalaisille muun muassa paikallislehdessä, nettisivuillaan ja kuulutuksin ilmoitustaulullaan. Tiedottaminen tapahtuu tosiasiapohjalla asioista. Kunnassa on kehittämistarpeet tiedossa ja niiden toteuttamista suunnitellaan tulevina vuosina, mutta niillä ei spekuloida julkisuudessa etukäteen. Kunta tiedottaa asioista, kun sen aika on.

6. VALITUSPERUSTE 4: Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan velvoitteita on rikottu (KL 14§, KL 39§)

Tilintarkastusyhteisö valvoo omassa tehtävässään asiaa. Vuoden 2024 tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus osoittavat, että kunta noudattaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan velvoitteita. Tilintarkastaja on todennut: ”Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti”.

7. VALITUSPERUSTE 5: Hallintosäännön 52 §:n törkeä rikkominen – toimielimet ohitettiin kokonaan

Asiaan on vastattu kohdassa 1.

8. ERILLINEN LUKU: PORMESTARI HARRI PELTOLA – LUOTETTAVUUS, TEHOSTETTU SELVITYSVELVOLLISUUS JA HALLINNON UHKATEKIJÄT

Syytön kunnes toisin todistetaan. Kunnanhallitus ei ota kantaa, eikä lausu tämän luvun väitteisiin. Asia ei liity käsillä olevaan valitukseen.

9. YHTEENVETO JA OIKEUSVAATIMUS

Talousarvio on laadittu vesihuollon tiedot sisältäen. Hulevesitietoja ei ole esitetty, koska niiden esittämiselle ei ole perusteita. Valittajan esittämä ja itse keksimänsä 10 M€:n investointitarpeet eivät sisälly talousarvioon.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kunnassa on kunnossa, kuten tilintarkastaja on lausunnossaan todennut. Talousarvio on valmisteltu, esitelty ja käsitelty valtuustossa kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti. Valtuustolle ja kuntalaisille on annettu oikeaa tietoa muun muassa paikallislehdessä, esityslistojen ja päätösten muodossa. Kuntalaisilla on oikea ja realistinen tieto kunnan toiminnasta.

10. LOPULLISET VAATIMUKSET

1. Valitus on perusteettomana hylättävä.
2. Täytäntöönpanokieltoa ei ole asetettava, koska sille ei ole perusteita, eikä sillä ole merkitystä, koska talousarvio on jo pantu täytäntöön ja sitä voidaan muuttaa talousarviovuonna.
3. Valittaja on tehnyt lukuisia laajoja tietopyyntöjä asiassa kuntaan, joiden käsittely on vielä kesken. Osa pyydetyistä materiaaleista on maksullisia, joiden maksamisesta valittaja on kieltäytynyt, eikä siten ole niitä saanut.
Valittajalla ei ole etuoikeutta saada maksullisia asiakirjoja kunnasta ilmaiseksi hallinto-oikeuden toimesta. Tietopyyntöjä ei ole tarkoituksenmukaista kierrättää hallinto-oikeuden kautta. Kunta vastaa valittajan tietopyyntöihin suoraan.
4. Koska valitus on aiheeton, valittaja pitääköön oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Litteet:

1. Kunnanhallituksen kokous 3.6.2025, ote: § 75 Talousarvioraami 2026; talousarvion 2026 laatimisohje
2. Kunnanhallituksen kokous 4.11.2025, ote: § 129 Talousarvio 2026; talousarvion 2026 valmistelun tilanne
3. Kunnanhallituksen kokous 28.11.2025, ote: § 137 Talousarvio 2026; talousarvion 2026 käsittely ja päätösesityksen valmistelu valtuustolle
4. Sivistyslautakunnan kokous 23.10.2025, ote § 56; sivistystoimialan talousarvio vuodelle 2026 valmistelun tilanne
5. Teknisen lautakunnan kokous 29.10.2025, ote: § 64 Teknisen toimialan talousarvio vuodelle 2026 valmistelun tilanne
6. Valtuuston kokous 10.12.2025, ote § 57 Talousarvio 2026, hyväksyminen
7. Tilintarkastuskertomus 2024
8. Vesihuollon erittely; sisältyy asiakirjoihin: Talousarviot 2015-2026 ja Tilinpäätökset (toimintakertomukset) 2014-2024
9. Puolangan kunnan hallintosääntö, voimaantulo 1.1.2025